

Een versie van dit artikel is gepubliceerd in het digitale Tijdschrift voor Verkondiging in 2017.

Het citeren of doorgeven van deze tekst is toegestaan, mits met bronvermelding.

De auteur van deze tekst is dr. Piet van Veldhuizen – www.woordenmetzielenzin.nl

Preekvoorbeeld voor de 4e zondag van Pasen, 7 mei 2017

Lezingen: Hand. 2,14a en 36-41; Ps. 23; 1 Petr. 2,20b-25; Joh 10,1-10 (A-jaar)

“Arm schaap...”

Als je dat over iemand zegt, wat zie je dan voor je? Niet bepaald een fier mens, assertief en met zelfrespect. Hetzelfde geldt voor de uitdrukking “Als makke schapen” – dat gaat over mensen zonder veel eigen trots of eigen wil. De kudde heeft in ons spraakgebruik doorgaans geen goede naam, want dan denk je aan schapen die zomaar meehobbelen, zonder zich af te vragen waar het heen moet. Je kunt ze overal heen brengen zonder dat ze er erg in hebben – tot aan de slachtbank toe. Daarom heb ik er soms gemengde gevoelens bij als mensen bij een uitvaart vragen om een overweging aan de hand van Psalm 23. Vaak staat er dan ook al ‘De Heer is mijn Herder’ bovenaan de rouwbrief. Op zich is daar niets mis mee, het is een prachtige psalm. Maar het is gevoelsmatig wel vaak gekoppeld aan die schapenbeeldspraak. Moeder is gestorven, het arme schaap. Maar gelukkig is de Heer haar Herder. Ze heeft altijd meegesjouwd met de kudde, volzaam zonder vragen en zonder op te vallen. En zo is ze thuisgekomen, met alle schaapjes mee die haar voorgingen, want als er één schaap over de dam is...

Als ik in de Bijbel lees over herders en schapen, gaat het nooit over volzaamheid en gedwee meehobbelen met de kudde. Het gaat niet over passieve schapen of domme schapen. Als het arme schapen zijn, dan meestal omdat de herders tegenvallen. Er is een groot hoofdstuk in de profetieën van Ezechiël, waar de schapen worden beklaagd omdat de herders vooral goed voor zichzelf zorgen ten koste van hun kudde (dat leest als een aanklacht vanwege de bankencrisis!) – maar daar worden ook de schapen aangeklaagd omdat ze vaak met hun vuile poten in andermans drinkwater gaan staan en elkaar het gras uit de bek vreten. Ik hoor het Ezechiël zeggen, zo grofgebekt als het klinkt, om de mensen hun asociale gedrag te verwijten. Slechte herders zijn erg, maar schapen onderling kunnen er ook wat van!

Dat vind ik belangrijk om te zeggen op deze Zondag van de Goede Herder. We belijden dat Jezus, de Opgestane, onze goede Herder is, maar dat betekent niet dat Hij ons alle zorg uit handen neemt en dat wij nergens meer op hoeven te letten. Een goede herder rekent op zijn schapen. Volgens de bekende parabel gaat de goede herder op zoek naar dat éne verloren schaap, maar dat betekent dus ook dat hij erop rekent dat de andere 99 zo verstandig zijn om op elkaar te passen zolang hij weg is. En als dat éne lam erg gehavend is, draagt hij het op zijn schouders, maar hij draagt niet alle schapen die moe of mank zijn, hij legt zijn kudde niet in de watten. Ik hoorde een hedendaagse schaapherder eens vertellen dat hij zijn schapen indeelt in leiders, volgers en wat hij ‘de vakbond’ noemde, schapen die altijd dwars liggen. Dat zijn er maar enkele. Op verreweg de meeste schapen kan hij rekenen, en ze lopen echt allemaal zelf.

Wat ik zo mooi vind aan Psalm 23, is dat het op naam staat van David. Ooit was hijzelf schaapherder, en kijk, nu zegt hij tegen God: U bent mijn Herder. Hij weet hoe het is om dat te zijn, hij is het geweest met hart en ziel. Eigenlijk zegt hij dus: God, ik reken erop dat u net zo goed voor mij bent als ik was voor mijn schapen. En ik beloof om niet alleen schaap te zijn terwijl U Herder bent, maar ik zal ook voortaan herder zijn voor wie mijn schapen zijn.

In de tweede helft van Psalm 23 verspringt het beeld: daar gaat het niet meer om een herder met schapen, maar om een koning die een asielzoeker aan tafel nodigt. Ook dat was iets waar David ervaring mee heeft opgedaan, zowel in de rol van asielzoeker, als in de rol van koning. Nu zegt hij als het ware tegen God: ik weet wat het is om koning te zijn en een vluchteling veiligheid te geven tegenover zijn achtervolgers. Weest U nu ook mijn koning, want ik zoek mijn toevlucht bij U. Dus ik lees Psalm 23 graag bij de uitvaart van iemand die haar of zijn mannetje heeft gestaan in het leven, die zelf herderlijk en koninklijk heeft geleefd – en die nu van de Heer mag verwachten dat zij of hij een veilig huis vindt bij de grote Koning, de Goede Herder.

In het Evangelie noemt Jezus zichzelf niet alleen de Goede Herder, maar ook: de deur. Dat is een prachtig beeld, vind ik. De deur, dat is een kader, een afbakening waardoorheen je in en uit gaat. Als Jezus de deur is, moet je dus dagelijks door hém heen in en uit. Je kunt niet om hem heen. Misschien zie ik het wel veel plastischer voor me dan de evangelist het heeft bedoeld, maar ik zie een deur in de kruisvorm van de zegenende Heer. En wie in of uit wil, moet diezelfde houding aannemen: open, zegenend, welkom hetend. Vol van genade en waarheid.

We zijn over de helft van de tijd tussen Pasen en Hemelvaart. We lopen stage bij de Opgestane, straks neemt Hij zijn plek in bij de Vader, en moeten wij zijn missie voortzetten. David was een herder die schaap van de grote Herder werd, een koning die asielzoeker van de grote Koning werd. Wij zijn schapen van Christus die geroepen zijn om herder te worden, asielzoekers bij God die geroepen zijn om anderen koninklijk te bejegenen in Jezus' naam.

Straks gaan we weer de deur door, de wereld in. De deur nodigt ons uit om de gestalte van Christus aan te nemen. Ik zie ons al een voor een naar buiten gaan – en de wereld ziet ons komen en ze zeggen: kijk, nóg een en nóg een en... wat ik dan heel erg hoop, is dat we niet zó nietszeggend zullen zijn, dat de toeschouwers al tellend in slaap gevallen zullen zijn voordat de kerk leeg is. Amen.

Piet van Veldhuizen